

Göçe Göçe Asker Göçmenlere Ateş Açtı 26

– Ömer Faruk · 26 Eylül 2016

10 Ağustos 1878 (11 Şaban 1295) Göçün Yüz Otuzuncu Günü;

Tayakadın'da onuncu günümüz. Burası gözüme bir mezarlık gibi görünüyor. Hem de çok büyük, on binlerce insanın yattığı bir mezarlık... Aklıma ölümden başka bir şey gelmiyor. Unutmak için zihnimi başka konularla meşgul etmeye çalışıyorum. Dobromirka'yı ve Balkanları düşünüyorum. Kötümserliğim bu düşüncemi de etkiliyor. Çünkü onun yerini ıssız, sessiz ve yalnız; sisli, puslu balkanlar; bir hayalet gibi arkamızdan bakan dağlar alıyor. Onların bize küs, kırgın olduklarını biliyorum; Dobromirka da aynıdır. İki gündür kızgın güneş, yaş olan yerleri kuruttu. Sıcak, suyu buharlaştırdı. Ortalıkta gözle görülmeyen ama her nefes alışta hissedilen sis var gibi. Mukayyidler kayıt işlemine devam ediyorlar. İki günlük kaybımız on bir kişi. Koruculardan aldığım bilgiye göre, burada konaklayan kabilemizdeki aile sayımız altmış birmiş. Dobromirka'dan çıktığımızda yanlış hatırlamıyorsam yüzden fazla aile vardı. Hastalık ve diğer felaketler aile sayımızı altmış bire indirmiş.

Korucular ayrıca, birkaç gün önce tifüsten karısını kaybeden Semercilerin Kemal'in on yaşındaki oğlu ile birlikte arabalarında ölü buldukları haberini verdiler. Bu aile beş kişiydi; iki üyesi de göç sırasında ölmüşlerdi. Yani Kemal'in anası ve on yedi yaşındaki kızı...

Bugün çok üzüldüğüm bir olaya da şahit oldum; çok sayıda göçmen asker kurşunlarıyla öldürüldü.

Konaklama yerinde bizden çok önce gelip aylardır bekleyenler vardı. Buradaki hayat şartları, yakıcı sıcak, açlık ve hastalık insanları tahammülsüz yapmıştı. Ufacık bir kıvılcım patlamaları için yeter de artardı bile. Olayın kökeninde ne olduğu, nasıl başladığı konusunda bilgim yok. Ben, dışarda dolaşırken bir adamın etrafında çok sayıda insan toplandığını gördüm. Adam bu insanlara yüksek sesle bir şeyler anlatıyordu. Dinleyenlerin bağırışmalarından heyecanlı oldukları anlaşılıyordu. Kalabalık giderek arttı. Bir müddet sonra konuşan adam, kalabalığın önüne geçerek yürümeye başladı. Adam bağırıyor, kalabalık da tekrarlıyordu:

-Bu haksızlıktır.

-Biz buraya ölmeye gelmedik.

-Zorla da olsa Türkiye'ya geçeriz.

Bir isyan ile karşı karşıya olduğumuz belliydi. Sesleri duyan çok sayıda asker, oraya koştu. Kalabalığın önü asker tarafından kesildi. Asker silahını kalabalığa çevirince durdular. Bu duruş birkaç dakika sürdü. Kalabalık biraz daha arttı. Bu sırada bizim kabilemizden de bazı kişilerin kalabalığa karışmak için hamle yaptıklarını gördüm. Korucular ve öncüler onları durdurup geri çevirdi.

Askerin kalabalığı uyaran sesini duydum. Sonra da, oradakilerden üç-beş kişinin "Allah, Allah" diye bağırarak askere saldırdığını gördüm. Diğer isyancılar da saldırıda gecikmedi. Tabii asker de bütün bu olanlar karşısında boş durmadı ve silahlar patladı birbiri ardınca... İsyancılar yaba, diren, orak ve sopayla savaşıyorlardı. Kendime bir arabayı siper aldım. Yarım saat sürdü bu çatışma. Kalabalıktan sağ kalanların kaçmasıyla sona erdi. Yerler göçmen ve asker doluydu. Bunlar yaralı ya da ölüydü. Toprak ve çimen yer yer kırmızı renkteydi. Sağ kalan yaralılarından bazıları düştükleri yerden kalkmaya çalışıyorlardı. Başaran

olursa olay mahallinden uzaklaşıyordu. Çoğu da kalkmayı başaramayıp tekrar yere düşüyordu. Yaralılara yardım eden kimse yoktu. Korkudan olabilir, çünkü yaralılara yaklaşan olunca asker tekrar ateş açabilirdi. Burada fazla oyalanmam, benim aleyhime olabilirdi, beni de isyancı sanabilirlerdi. Onun için oradan uzaklaşıp arabamıza, karımın yanına gittim. Çocuklar çok korkmuşlardı, yüzleri kireç gibiydi. Heyecandan hızlı hızlı nefes alıyorlardı. Durumu onlara özetledim ve korkulacak bir tehlikenin olmadığını söyledim. Çocuklara böyle dediysem de, o olayın etkisiyle yüreğimin küt küt atmasına engel olamıyordum.

Bu olay bana bir yerde okuduğum sürü psikolojisiyle ilgili bir açıklamayı hatırlattı. Orada diyordu ki: "Sürüdeki bireyler geriye bakmaz, geride kalanı beklemez. Onların tek bir hedefi vardır, ilerisindekini takip etmek. O yüzden, sürüdeki birey nereye gittiğini ya da götürüldüğünü de bilmez. Mesela sürüdeki koyunların gittikleri yer, bazen yeşil çimenlerle doludur, bazen de bir uçurumdur."

Bu gece hava çok kasvetli. Gündüz yakıcı, bunaltıcı bir sıcak vardı. Gece de aynısı devam ediyor. Esinti hiç yok, terliyorum. Arabanın içinde bunalıyorum, dışarı çıkınca da aynı. İyisi mi arabada oturayım. Zavallı karım, nefes alırken çok zorlanıyor. Yüzü sarı kara karışımı bir renge büründü, dudakları morardı. Belli etmemeye çalışsa da, acı içinde kıvrandığını biliyorum. Ah, ona yardım edebilsem; hiç olmazsa acılarını biraz azaltabilsem! Bunun bir yolu yok mu acaba? Bir yolu olmalı, olmalı... Defalarca "olmalı" dedim, demem sanki gerçeği değiştirecekmiş gibi! Gözlerim onun üzerinde, göğsü inip kalkarken zorlanıyor. Terlemiş. Siliyorum terini, biraz sonra gene terliyor.

Çocuklar uyudu, ben uyanık bekliyorum. Belki de sabaha kadar uyumayacağım. Öyle de oluyor.

Sabahleyin güneş doğarken hava biraz serinliyor ve ben de uykuya dalıyorum.

Bir toplantı daha yapıp, öğrendiğimiz bilgileri paylaşıyoruz. Bugün bir kafile Trakya'nın içlerine doğru gönderilmiş. Demek ki bizim de Türkiye'ya kabul edilme ihtimalimiz var! Konaklama yerinde hırsızlık olayları artmış. Uyanık olmak gerekiyormuş. Hoş, hırsızların bu insanlarda çalacak ne bulduklarını da anlamış değilim ya... Ayrıca biz geldiğimizden beri dört cinayet işlenmiş. Hepsinin faili meçhulmuş. Kavgaların sıklığı da artmış. İnsanlar bekledikçe sinirleri zayıflıyor ve yoktan sebeplerle birbirlerine saldırıyor olabilirler. Ayrıca dünkü isyan olayı ile ilgili olarak, bir uyarı da yapıldı ve herkesten soğukkanlı olması istendi.

Son olaylar gösterdi ki, Osmanlı artık sayıları her geçen gün artan bu göçmenleri, burada zapturapt altında tutamazdı. Daha sonra başka baş kaldırma hareketleri de olabilirdi. O nedenle Osmanlı ya bunları geri gönderecekti -ki buna artık imkan yok; çünkü öldürseniz bile geri dönmeyi kabul etmeyecek o kadar çok insan vardı ki- ya da Trakya'ya, Anadolu'ya geçmelerine müsaade edecekti.

Toplantıda, bazı göçmenlerin Edirne'ye gittikleri haberini de öğrendim. Bizim kafileden de iki kişi varmış giden. Bunu nasıl becerdikleri benim için merak konusuydu ki, cevabını çabucak öğrendim. Konaklama yerinden Edirne'ye gitmek için kaçanlar, burayı kolayca terkedebiliyormuş. Çünkü bulunduğumuz alan çok geniş olduğu için, askerin her tarafa hakim olması mümkün değilmiş. Asıl problem, daha sonra karşılına çıkıyormuş. Çünkü nehri aşmaları gerekiyormuş. Bazıları nehri yüzerek geçmeyi tercih ediyormuş. Ama bu yolu deneyenlerden çoğu karşıya geçmeyi başarsalar da boğulanlar da oluyormuş. Bir diğer yol ise, köprü başında nöbet tutan askerlere rüşvet vermekmiş. Osmanlı'da rüşvetin açmayacağı kapı yokmuş. Bizim kafileden gidenler rüşvet vererek karşıya geçmişler. Edirne'de bir gün

kalıp etrafı dolaşmışlar. Selimiye Camii'ne gidip namaz kılmışlar. Selimiye'nin haşmetini anlata anlata bitiremiyorlarmış. Bizimkiler ertesi gün gene rüşvet vererek, aynı yoldan tekrar geri dönmüşler. Ama Edirne'ye gidip de geri dönmeyenler de varmış. Bunlar galiba oradan Trakya taraflarına doğru gitmişler. Bu olay da bana gösterdi ki, bizim kabile üzerindeki etkimiz, otoritemiz giderek azalmakta. Göç sırasında bize itaat edenlerin bir kısmı, bundan sonra kendi kafalarına göre davranabilirlerdi. Buna rağmen ben, toplantıda gene de birlikten ve beraberlikten, alınan kararlara, uygulanan kurallara sadık kalmanın yararlarından bahsettim. Etkili oldu mu konuşmam? Sanmıyorum. Benim konuşmamdan sonra, korucular ve öncüler de kabiledeki başıbozukluktan ve disiplinsizlikten bir hayli yakındılar. (Devam edecek...)